

Diarienummer
N2015/4705/KF

Inlandsinnovation AB

Remissvar

Remissvar angående betänkande av utredningen om statliga finansieringsinsatser, "En fondstruktur för innovation och tillväxt", SOU 2015:64

Sammanfattning

Inlandsinnovation AB ser positivt på utredningens förslag till ny struktur för statens riskkapital genom inrättandet av en statlig fond.

Inlandsinnovation ser också positivt på förslaget att det statliga kapitalet ska investeras tillsammans med privata investerare. Inlandsinnovation saminvesterar redan idag med privat kapital vilket ger goda effekter av flera slag.

Inlandsinnovation delar utredningens uppfattning att ett statligt riskkapital bör styras så att det i största möjliga utsträckning bidrar till att stärka ett finansiellt ekosystem – "eller, som det kommer att bli i Sveriges fall, ett antal olika noder med stärkta ekosystem". (sid 67)

Inlandsinnovation ser en betydande efterfrågan på det kapital och den kompetens som vi representerar. Bolaget har bidragit till att utveckla tillväxtpotentiella innovativa företag och har påtagligt stärkt ett finansiellt ekosystem i norra Sverige. Sedan starten 2011 kan Inlandsinnovation visa en hög effektivitet och god måluppfyllelse.

Inlandsinnovation föreslår därför att verksamheten i sin helhet överförs till det föreslagna Fondinvest på ett sådant sätt att den kan fortsätta utan störningar, avbrott och tidsglapp med fortsatt placering i regionen. Vi föreslår att den får utgöra det föreslagna Fondinvests första underliggande fond.

Inlandsinnovation föreslår att denna underliggande fond med uppdrag att investera i Sveriges sju nordliga län bör ha en storlek om 1500 mkr, varav ca hälften är privata medel. Därmed bibehålls nuvarande initiativ i regionen samtidigt som kapital frigörs enligt utredningens förslag för användning inom andra initiativ.

Allmänna synpunkter

Sedan några få decennier ser vi en kraftig och global strukturomvandling. Omvandlingen sker inom samtliga branscher, inte minst genom de möjligheter en snabb och ständig teknikutveckling skapat. Idag ser vi att många innovationer och också nya arbetstillfällen skapas i små och medelstora företag utanför de äldre, större industrierna. Inte minst ser vi att bolag med tillväxtpotential springer ur en

samverkan med, eller som direkta resultat av, forskning vid landets universitet och högskolor.

Denna utveckling har rest en rad frågor, inte minst frågan om hur de tillväxtpotentiella bolagen ska kapitalförsörjas och på vilket sätt staten kan och bör påta sig ett större ansvar för att öka tillväxttakten genom att bidra med riskkapital. Mot denna bakgrund ser Inlandsinnovation att det förslag som presenteras med inrättandet av en sammanhållen statlig fond-i-fond-struktur kan svara upp mot behovet av en ansvarstagande statlig kapitalförsörjning för att främja en snabbare tillväxttakt. Vi vill också särskilt understryka vår uppfattning att statligt riskkapital bör saminvesteras med privat riskkapital.

Inlandsinnovation delar utredningens uppfattning att ett antal noder bör etableras i landet, där ett finansiellt ekosystem kan bildas och/eller stärkas. Det bör ske på ett sådant sätt att det tar hänsyn till de specifika förutsättningar som finns i landets olika delar så att de tillvaratas. Detta kan ske genom att flera av det föreslagna Fondinvests underliggande fonder placeras i landets olika delar.

Olika delar av landet ser olika ut. Näringslivsstruktur och affärskultur skapas regionalt, liksom viktiga affärsstödande nätverk. Ett riskkapital som inte tar hänsyn till varje landsdels specifika förutsättningar riskerar därför att misslyckas med att fånga den tillväxtpotential som finns i hela landet. Med en lokal placering i ett regionalt avgränsat område är förutsättningarna för att skapa de förtroendefulla relationer som krävs för ett framgångsrikt investeringsarbete goda. På det sättet bidrar också riskkapitalet till att skapa en tillväxtorienterad miljö i möten med potentiella bolag, företagareföreningar, holdingbolag vid universitet, näringslivsansvariga i kommunerna, privat kapital och andra aktörer och specialistfunktioner som verkar för att stödja näringsliv och tillväxt.

Vi vill särskilt påpeka att en sådan regional orientering inte ska sammanblandas med vad som i dagligt tal brukar benämnas regionalpolitik eller glesbygdssöd, med innebörden att offentliga medel stödjer ett annars icke utvecklingsbart näringsliv.

Inom affärsvärlden, liksom i samhället i övrigt, är förtroendefulla relationer en grundpelare. När det gäller riskkapital är det just förtroendet som prövas. För att risken ska vågas måste investeraren ha förtroende för både affärsplan och för den ledning som ska förverkliga planen - och bolagets ledning känna trygghet i de villkor som beskrivs och att investeraren kommer att bidra med den kompetens och det stöd som behövs för att förverkliga affärsplanen. Att utveckla ett bolag till tillväxt är alltid en unik process, där ingen på förhand kan veta exakt vilka strategiska val bolaget kommer att ställas inför – eller hur en marknad eller konkurrens kan komma att utvecklas. Därför är erfarenhet av liknande processer ofta avgörande för om bolaget ska lyckas eller inte. Ett ansvarstagande riskkapital är därför alltid en aktiv ägare.

Många bolag utanför landets storstadsregioner har generellt svårt att attrahera det kapital som är nödvändigt för tillväxt. Goda förutsättningar för en företagsverksamhet skapas alltid lokalt – också om företagen agerar på en global marknad. Sådant som boendemiljöer, närhet till ett kulturutbud och till forskning och utveckling är vitalt för ett positivt innovations- och näringslivsklimat. Också närhet till

samarbetspartners, lokala företagarnätverk och specialistkompetenser är avgörande. Precis som norra Sverige har specifika förutsättningar har också andra delar av landet sina. Ett riskkapital som ska lyckas tillvarata och stödja den potential till tillväxt som finns kräver en lokal närvaro och en kunskap och förståelse för varje regions specifika utmaningar.

Inlandsinnovation bildades efter ett riksdagsbeslut 2010 med uppgift att specifikt arbeta med de utmaningar som finns i norra Sverige. Verksamheten startade först tredje kvartalet 2011. Bakgrunden var bedömningen att tillgången till riskvilligt kapital behövde öka för att tillväxtpotentialen skulle kunna tillvaratas och den internationella konkurrenskraften hos företag i regionen stärkas. Genom lokal/regional närvaro och en tydlig geografisk kapitalallokering skulle bästa hänsyn till norra Sveriges särskilda förutsättningar kunna tas. Faktorer som gleshet, demografisk utveckling och låga värderingsnivåer för säkerheter såsom t.ex. fastigheter bedömdes innebära svårigheter för marknaden att fullt ut kunna finansiera olika insatser med stöd i säkerheter, vilket normalt är ett krav för att få lånefinansiering från befintliga aktörer. Samtidigt pekades på områdets rikliga tillgångar i form av naturresurser och därmed en potential att förädla regionens råvaror och att bidra till omställningen till ett mer hållbart samhälle.

Det finns en betydande potential för tillväxt i norra Sverige. Föregående år fanns närmare 25 000 aktiebolag med minst en anställd i Sveriges sju nordligaste län (24 913). En undersökning som genomförts av Tillväxtverket (Företagens villkor och verklighet, 2014) visar att 70 procent av samtliga bolag i Inlandsinnovations område säger sig vilja växa. Här skapar Inlandsinnovation värden och gör nytta.

Många av de företag Inlandsinnovation träffar berättar att de tidigare inte övervägt att söka riskkapital för sin önskade tillväxt. En slutsats är att närhet till riskkapital inte bara handlar om geografiska avstånd utan också om sociala och kulturella avstånd samt om faktorer som tradition och om ekonomiska och andra rädslor. Därför har Inlandsinnovation arbetat målmedvetet med uppsökande verksamhet i syfte att nå tillväxtpotentiella bolag och aktörer som verkar näringslivsfrämjande i området. För att öka kännedomen och sprida kunskap genomför Inlandsinnovation så kallade roadshows till samtliga sju län och flera av länens kommuner. Inlandsinnovation har på det sättet kontaktat närmare 2000 företagare och träffat över 200 entreprenörer under våren 2015. På det sättet bidrar Inlandsinnovation till att skapa såväl framtidstro som tillväxtmiljöer i norra Sverige.

Inlandsinnovations investeringscykel per bolag är sju till åtta år. Till dags dato har Inlandsinnovation således varit fullt verksamt under en halv investeringscykel. Under den tiden har Inlandsinnovation investerat i 50 bolag, som idag har över 800 anställda och finns i olika branscher; de finns exempelvis inom IT-sektorn, i skogsindustrin, infrastruktursektorn och turism. Av de 50 bolagen är 38 direktinvesteringar, medan övriga investeringar gjorts tillsammans med andra aktörer i så kallade tillväxtkassor eller andra riskkapitalfonder. Av de 38 direktinvesteringarna är 25 exportbolag verksamma på en global marknad och 18 har patenterade produkter.

Den indikation som ges av affärsplaner visar att bolagen i Inlandinnovations portfölj förväntas tillskapa 233 ytterligare arbetstillfällen fram till 2019. Det kan låta som ett

ringa antal, men ska ses mot möjliga scenarier om bolagen inte fått möjlighet till riskkapital. Det är högst sannolikt att de då istället skulle ha betydligt färre anställda. Genom tillväxt bidrar de dessutom till en positiv generell utveckling genom arbetstillfällena hos underleverantörer, i servicesektor och handel samt till skattekraft i regionens kommuner.

En blick framåt i tiden till 2019, dvs en hel investeringscykel efter Inlandsinnovations inrättande, kommer fonden att ha investerat hela sitt ursprungliga kapital i 80 till 100 bolag som uppskattas sysselsätta dubbelt så många personer som idag. Fonden kommer då också att ha genererat fler exits och berikat regionen med kompetens och erfarenheter samtidigt som det återcirkulerade kapitalet kommer att kunna återanvändas i regionen för tillväxt i ännu fler företag.

En kartläggning visar att det utöver Inlandsinnovation saknas riskkapital i regionen. I segmentet tillväxtinvesteringar, där Inlandsinnovation verkar, har bolaget gjort stor skillnad. Under 2014 gjorde Industrifonden 0 nya investeringar, Fouriertransform 1, Partnerinvest 7, Entreprenörinvest 2, Ackra Invest 2, Sparbanksstiftelserna 2, Ekoväst 2, Startkapital 2, Saminvest Mitt 3, Ekonord 1 och Investa 0. Sammanlagt 22 nya investeringar spridda på 9 aktörer, vilket ska jämföras med Inlandsinnovations 18 nya investeringar.

Alltsedan starten har Inlandsinnovation arbetat intensivt med att skapa nätverk, etablera kännedom och ett förtroende bland företag, kommuner och andra aktörer som verkar för en ökad tillväxt i regionen. Det har lett till ett stort intresse och en hög och jämn ström av förfrågningar. Sedan 2012 har Inlandsinnovation varje år fått mer än 100 investeringsförfrågningar och hittills har 503 investeringsförslag utvärderats och investering skett med 823 miljoner i 50 företag. För närvarande bereder Inlandsinnovation förfrågningar från bolag med ett sammanlagt kapitalbehov om 388 miljoner kronor. Flera investeringsförhandlingar har kommit långt varför fler bolag väntas få del av det statliga riskkapitalet för sin planerade tillväxt under detta år. Dessutom för Inlandsinnovation samtal med ett stort antal bolag för eventuella framtida investeringar. Sammantaget är detta mycket goda resultat som visar att efterfrågan på riskkapital i norra Sverige är hög och tillväxtpotentialen i regionen god.

Med tillskott av ett statligt riskkapital skapas trygghet och nya förutsättningar att attrahera ett privat riskkapital. Sedan verksamhetsåret 2015 sker alla Inlandsinnovations direktinvesteringar endast under förutsättning att också privat kapital tillförs. Relationen mellan statligt och privat kapital är numera som minst 70 – 30, det vill säga maximalt 70 procent statligt kapital från Inlandsinnovation och minst 30 procent privat. Det bidrar till stringens, professionalitet och en positiv utveckling.

För att fullgöra Inlandsinnovations uppdrag arbetar bolaget målmedvetet med att tillföra kunskap och kompetens till de bolag som gör investeringsförfrågningar. I utvärderingsprocessen har Inlandsinnovation vinnlagt sig om att också de förfrågningar som nekats investering ska få del av den kompetens organisationen besitter. Därför ger Inlandsinnovation i alla utvärderingar tydliga svar med rekommendationer och förslag till åtgärder.

Inlandsinnovation arbetar mycket nära de bolag de investerar i och bidrar genom aktivt styrelsearbete och vd-coachning, med aktiva ekonomiuppföljningar och på andra sätt med att tillföra strategisk rådgivning i de många valsituationer ett bolag i tillväxtfas ställs inför. Inlandsinnovation bidrar också med operativ kompetens, exempelvis när det gäller export.

Av de 50 investeringarna har fem bolag sålts eller exiterats på annat sätt, och Inlandsinnovation har för varje investerad krona i genomsnitt fått tillbaka 1,4 kronor. Det är långt bättre än det avkastningsmål som är satt av Inlandsinnovations ägare och ett resultat som också vid en jämförelse med övrigt offentligt riskkapital är mycket gott. För ett privat riskkapital bedöms 1,4 som en acceptabel nivå för multipel på investerat kapital.

Bolagen i Inlandsinnovations nuvarande direktinvesteringsportfölj planeras utvecklas och realiseras de närmsta fem åren. De har en sammanlagd förväntad multipel på investerat kapital om nära 1,2.

Där andra mindre regionala satsningar inte fallit väl ut kan Inlandsinnovations goda resultat hänföras till en kritisk massa av såväl kapital som kompetens.

Inlandsinnovation har också stärkt regionen genom indirekta investeringar i angelägna lokala tillväxtkassor och med lån till Norrlandsfonden.

Inlandsinnovation kan uppvisa en hög effektivitet i förhållande till ägardirektiv, uppsatta mål och till övrigt offentligt riskkapital. Inlandsinnovation visar:

- *En hög realiserad avkastning.*
Realiserad multipel på 1,4 på redan genomförda exits.
- *En hög förväntad avkastning på nuvarande portfölj.*
Förväntad multipel på investerat kapital om ca 1,2 över de kommande åren.
- *En låg förvaltningskostnad.*
I genomsnitt 1,7 procent på förvaltad kapital 2012 till 2014. Normen för den privata riskkapitalmarknaden är cirka 2 procent. Jämför med Industrifondens motsvarande kostnad 2,6 procent.
- *En hög investeringstakt. Särskilt i förhållande till personalresurserna.*
Under 2014 gjordes 4,6 investeringar per investeringsansvarig. Jämför Industrifonden: cirka 2,5 investeringar per år.

Inlandsinnovations erfarenhet av att verka i ett geografiskt avgränsat område med en lokal placering av huvudkontor och investeringsteam är att just det regionala uppdraget är en faktor för framgång. Ett fortsatt engagemang i norra Sveriges näringslivsutveckling förutsätter en fortsatt regional närvaro. Det är lokalt, nära de potentiella företagarna och tillväxtföretagen, som mycket av kunskapen och bedömningsförmågan finns. Genom god lokal och regional samverkan är ett finansiellt och näringslivskompetent ekosystem på väg att utvecklas i norra Sverige. I detta viktiga arbete har Inlandsinnovation en central roll.

För det område där Inlandsinnovation verkar, i Sveriges sju nordligaste län, ser vi tydligt detta behov, men då ett framgångsrikt riskkapital förutsätter förtroendefulla relationer mellan investerare och entreprenörer är det Inlandsinnovations uppfattning att detta behov kan organiseras så att närhet kan utvecklas också i landets övriga delar. På det sättet kan den potential till tillväxt som finns i hela landet tillvaratas.

Det är Inlandsinnovations uppfattning att det vore olyckligt att avbryta den geografiskt avgränsade satsningen redan nu. Det skulle innebära att den tillväxt som kan ske i de nordliga länen med hjälp av den trygghet, kompetens och det kapital som staten bidrar med kraftigt saktar ner. Det sänder också en signal om att de särskilda behov för att skapa tillväxt som finns i norra Sverige inte är angelägna att tillgodoses.

Inlandsinnovation föreslår därför att verksamheten i sin helhet överförs till det föreslagna Fondinvest på ett sådant sätt att den kan fortsätta utan avbrott och tidsglapp, förslagsvis för att utgöra en första fond i utredningens förslag. Kontorets och teamets placering är avgörande för att skapa närhet och stödja uppbyggnad/stärka ett finansiellt ekosystem i regionen. Inlandsinnovations kontor är idag placerat i Östersund. Vi föreslår att denna placering består i den nya strukturen. Inlandsinnovation föreslår vidare att kvarstående kapital överförs till det föreslagna Fondinvest, varifrån verksamheten, placerad i underliggande fond, kan avropa kapital för investering. Inlandsinnovation föreslår att underliggande fond med uppdrag att investera i Sveriges sju nordliga län bör ha en storlek om 1500 miljoner kronor, varav ca femtio procent ska vara privat kapital.

Genom att inhämta det efterfrågade privata kapitalet i och utanför regionen kan motsvarande grad av offentligt kapital frigöras för att nyttjas för andra av det föreslagna Fondinvests initiativ.

Särskilda synpunkter

Det är oklart om tillämpningen av asymmetrisk risk är förenlig med EUs statsstödsregler. Inlandsinnovation ser att ett tydliggörande kring denna fråga är särskilt angelägen då ett oklart läge kan skapa osäkerhet som hindrar ett privat riskkapital från saminvestering.

Peter Gullander
Verkställande direktör